

Omlokalisering av verksamhet vid KTH:s campus

1 Utgångspunkter

1.1 Ett starkt KTH för framtiden

KTH:s vision och övergripande mål för 2024–2028 anger bland annat att KTH:s utbildning ska vara av högsta kvalitet och internationellt konkurrenskraftig och att KTH:s forskning ska vara internationellt ledande och ha stort genomslag. Utbildningarna ska utveckla kunskapen i samhället och möta arbetsmarknadens behov av högkvalificerad arbetskraft och flexibel vidareutbildning med ett tätt samband mellan utbildning och forskning, där lärare både undervisar och forskar. KTH ska bedriva framstående grundforskning och tillämpad forskning i starka internationella forskningsmiljöer. KTH:s lärare och forskare ska ha konkurrenskraftiga förutsättningar att bedriva forskning och KTH ska ha förmåga att strategiskt rekrytera internationellt framstående personer.

De övergripande målen lyfter också fram ett tydligt internationellt perspektiv och anger att KTH, både genom de studenter som utbildas och den forskning som bedrivs, aktivt ska bidra till samhällets förmåga att ställa om till ökad hållbarhet. KTH:s position bekräftas i flera olika globala rankinglistor som placerar KTH bland de hundra främsta lärosätena i världen.

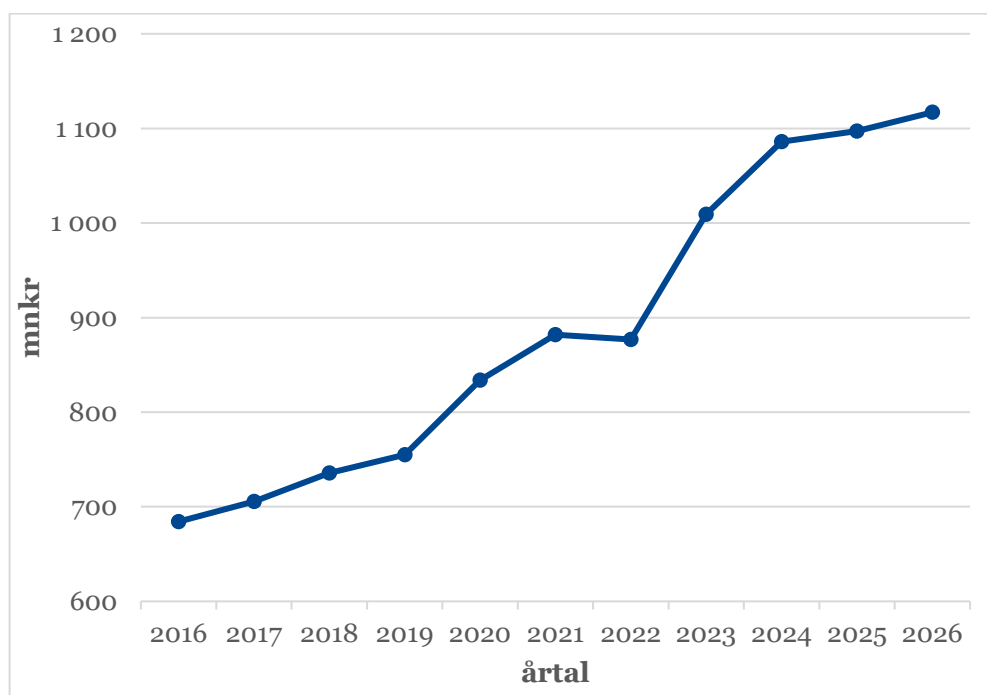
För att KTH långsiktigt ska nå visionen, bibehålla och utveckla den internationella positionen och nå de övergripande målen krävs en god utvecklingsförmåga som grundar sig i hög kvalitet i verksamheten och en organisation som fokuserar på styrkan i verksamheten. Kvaliteten i akademisk verksamhet påverkas av en rad faktorer. Den undervisande och forskande personalen är den viktigaste faktorn för framgång. Starka och levande akademiska miljöer innebär till exempel närhet, samarbete och kreativa möten som positivt bidrar till utveckling och kvalitet. Den närhet mellan utbildning och forskning som en komplett akademisk miljö innebär skapar möjligheter till flexibilitet och delning av kompetenser och resurser mellan utbildning och forskning, exempelvis när det gäller laborativa miljöer och infrastrukturer. Likaså kan en stor kritisk massa skapa internationell attraktivitet och möjliggöra både djup och bred samverkan. Samma resonemang gäller studenternas studiemiljö. En rik campusmiljö där utbildningsutbudet är stort och ger möjligheter till flexibilitet i studieval och interaktion mellan studenter och lärare ger också förutsättningar för en bra studiemiljö.

1.2 Ekonomi i balans

En avgörande faktor för KTH:s utveckling och för att nå KTH:s mål och skapa förutsättningar för hög kvalitet i verksamheten är en ekonomi i balans. KTH måste ha ett ekonomiskt utrymme för att möjliggöra utveckling men har i dag stora utmaningar med avseende på ekonomin. Den höga inflationen har lett till kraftigt ökade kostnader, inte minst för KTH:s lokaler. Lokalkostnaderna beräknas 2023 uppgå till över 1 mdkr av KTH:s totala omsättning på drygt 6 mdkr.

KTH är ett av de universitet i Sverige som har den högsta andelen lokalkostnader. KTH:s universitetsstyrelse har uppmärksammat de höga lokalkostnaderna och beslutat att KTH:s lokalkostnader inte ska överstiga 16,1 procent av KTH:s omsättning¹. Det bör påtalas att även lokalkostnader på 16,1 procent av omsättningen är en av de högsta andelarna i landet bland svenska lärosäten. Prognoser visar att lokalkostnaderna, både som faktiska kostnader och som andel av omsättningen, fortsätter att öka.

Diagram 1. Utveckling av KTH:s lokalkostnader 2016–2026

Effekten av det senaste årets ekonomiska utveckling har påverkat KTH:s budget för innevarande år, där lokalkostnaderna beräknas uppgå till 18,4 procent av omsättningen. KTH behöver drastiskt minska de lokalrelaterade kostnaderna: bara för att nå målet på 16,1 procent behöver de minska med minst 150 mnkr.

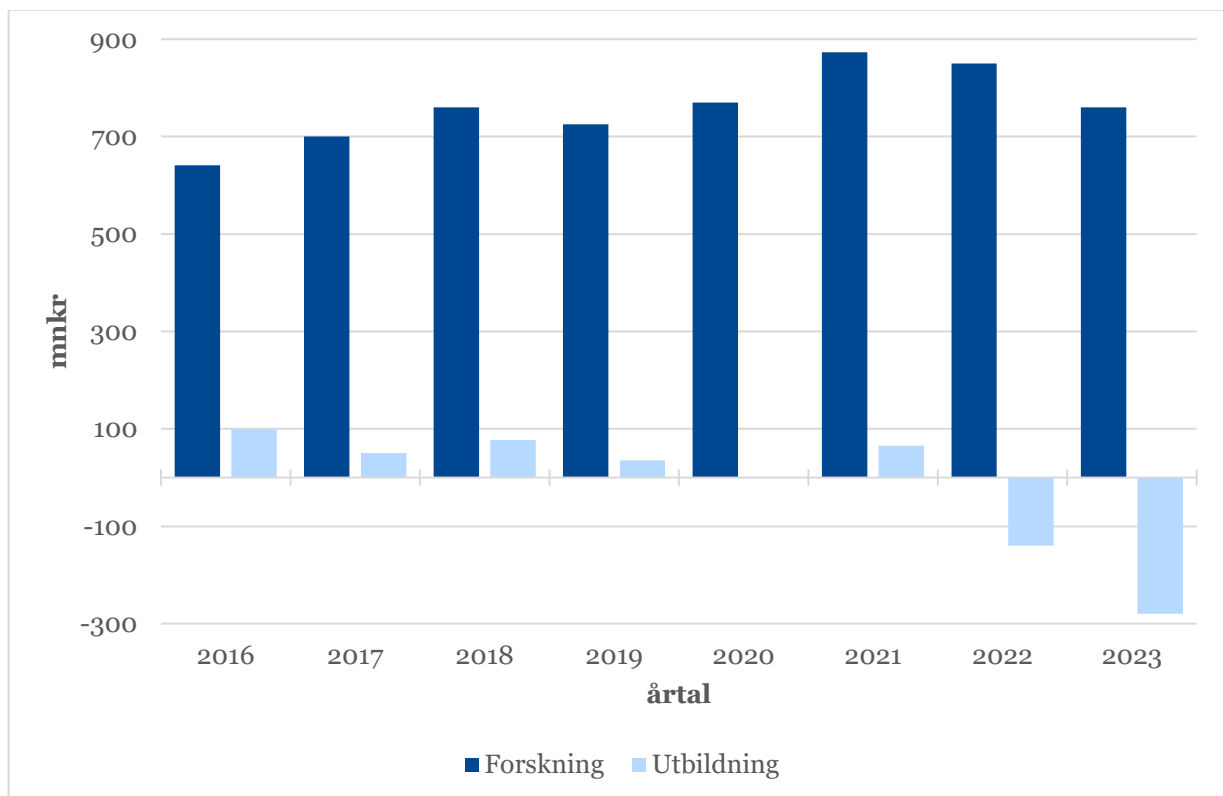
Ekonomi påverkas även av att KTH inte nådde upp till sitt takbelopp för utbildning på grundnivå och avancerad nivå under 2022. Det ackumulerade anslagssparandet övergick den tillåtna maxgränsen på 10 procent och KTH tvingades återbetala 64 mnkr till staten. Även om KTH har ökat utbildningsvolymen och fortsatt vidtar åtgärder för att minska det ackumulerade anslagssparandet, visar aktuella prognoser att KTH även för 2023 kommer att behöva återbetala utbildningsanslag till staten.

Sammantaget innebär det här att KTH som helhet går med stora underskott.

¹ Måltalet avser lokalrelaterade kostnader för KTH:s egen verksamhet, det vill säga kostnader exklusive lokalrelaterade kostnader för student- och gästforskarbostäder samt intäkter för uthyrning i andra hand. Andelen lokalrelaterade kostnader för KTH:s egen verksamhet uppgick till 16,8 procent 2022.

KTH har ett myndighetskapital som vid utgången av september uppgick till sammanlagt 658 mnkr, vilket är en minskning med 83 mnkr från årsskiftet. Myndighetskapitalet inom forskning uppgick till 760 mnkr och inom utbildning till -280 mnkr. Myndighetskapitalet finns framförallt på institutionsnivå. På KTH-gemensam nivå finns ett negativt myndighetskapital på drygt -250 mnkr.

Diagram 2. Utveckling av KTH:s myndighetskapital 2016–2023

Om den nuvarande utvecklingen fortsätter kommer KTH gå med underskott på i storleksordningen 200 mnkr årligen de kommande åren, vilket leder till drastiskt sjunkande myndighetskapital inom forskning och ett än större negativt myndighetskapital inom utbildning. Förutom att detta leder till ett behov av besparingar och effektiviseringar för att minska kostnaderna och komma till rätta med det negativa resultatet, innebär det även att universitetet riskerar att helt sakna medel för egeninitierade satsningar och internt prioriterad förnyelse.

För tillfället pågår därför ett omfattande arbete inom olika delar av KTH för att nå en ekonomi i balans. Endast lokaleffektiviseringar räcker inte. Verksamhetsstödet genomför besparingar under 2023 och omorganiserar för att åstadkomma samordningsvinster och möjliggöra ytterligare effektiviseringar. Inför 2024 har verksamhetsstödet ett besparingskrav på 50 mnkr och för åren därefter kommer ytterligare besparingskrav. De interna resursfördelningsmodellerna för utbildning och forskning har setts över och utvecklas med ett tydligare fokus på ekonomisk styrning utifrån KTH:s mål. Uppföljning och intern kontroll stärks bland annat i syfte att tidigare se avvikelser från budget. Ansvarsfördelningen i

organisationen har tydliggjorts för att understryka linjechefernas gemensamma ansvar för ekonomin.

Inom utbildningsverksamheten arbetar samtliga skolor med åtgärder för att KTH ska uppfylla utbildningsuppdraget, det vill säga för att nå KTH:s takbelopp. Anpassningar sker på flera plan genom utökad antagning till program och fristående kurser. Utvecklingsarbetet omfattar såväl kortsiktiga åtgärder som mer långsiktiga anpassningar.

I syfte att minska lokalkostnaderna sker förhandlingar med KTH:s hyresvärdar, främst Akademiska hus, och det pågår ett omfattande internt arbete med att se över det samlade lokalutnyttjandet. I dag finns en hel del lokaler, inte minst kontorsytor, vid KTH Campus som inte används. Enligt en aktuell rumskostnadsrapport finns 2 754 kvadratmeter kontorslokaler som inte tas i anspråk vid KTH Campus, vilket med den aktuella internprissättningen för lokaler motsvarar en kostnad på drygt 20 mnkr per år. Trots ett stort antal outnyttjade lokaler på KTH Campus är andelen kontorslokaler och mötesrum per anställd betydligt högre i Södertälje och Kista.

För att minska lokalkostnaderna med 150 mnkr per år krävs drastiska förändringar. Den totala lokalyta som KTH disponerar behöver minska och användas mer effektivt. Ett sådant arbete är långsiktigt och måste därför inledas så snart som möjligt, vad gäller de större och mer omfattande åtgärderna. För att möjliggöra en effektiv långsiktig planering behövs tydlighet i var verksamhet ska bedrivas. Genom att samla KTH:s personal på KTH Campus och KTH Flemingsberg kommer ytterligare och mer omfattande effektiviseringar i lokalutnyttjande att kunna ske. Samlokalisering i en komplett akademisk miljö möjliggör avsevärda effektiviseringar inom både utbildning och forskning.

Om inte kraftiga besparingar görs på lokaler, måste de göras på personal och drift genom effektiviseringar och omställning. Effektiviseringar genomförs redan inom verksamhetsstödet. Nästa steg är omställning inom kärnverksamheten, vilket kan få andra effekter i termer av en risk för minskad externfinansiering om den forskande personalen minskar i antal. En besparing på 150 mnkr per år, om den skulle tas ut genom att minska den forskande och undervisande personalen, motsvarar i storleksordningen 250–300 anställningar.

Sammanfattningsvis behöver KTH uppnå en ekonomi i balans för att säkerställa KTH:s framtida utveckling. Flera åtgärder pågår redan genom effektiviseringar i verksamhetsstödet, åtgärder för att öka intäkterna inom utbildning och lokaleffektiviseringar som går att genomföra i nuvarande situation. Detta räcker dock inte. Antingen genomför KTH omlokalisering av verksamheten som inte bara leder till minskade lokalkostnader utan även stora utvecklingsmöjligheter med kompletta akademiska miljöer eller så kommer KTH att befinna sig i en situation där ett större och mer dramatiskt omställningsarbete behöver inledas med större konsekvenser för undervisande och forskande personal.

1.3 Tidigare campusöversyn 2021

Även om KTH:s ekonomiska situation framtvingar stora lokaleffektiviseringar har behovet av att ta ett helhetsgrepp på KTH:s lokaler och campus diskuterats under en längre tid. Under 2020 fattade därför dåvarande ledning beslut om att en campusöversyn skulle genomföras (V-2020-0777). Bakgrunden var att KTH under den senaste 20-årsperioden utvecklats och vuxit kraftigt och att balansen mellan olika verksamheter hade förändrats. De incitament som

fanns vid etablering av olika campus har påverkats av såväl omvärldsfaktorer som KTH:s interna utveckling.

Den översyn av KTH:s samtliga campus som genomfördes 2021 hade som utgångspunkt att KTH ska bedriva verksamhet i kompletta akademiska miljöer. Det är miljöer som bland annat karaktäriseras av att forskning och utbildning bedrivs på ett integrerat sätt, att det finns utbildningsverksamhet på alla nivåer (grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå), att det finns en tillräcklig kritisk massa av såväl lärarkollegor som doktorandkollegor och forskarkollegor, att verksamheten bedrivs med internationella kontakter och att det finns adekvat verksamhetsstöd för att bidra till utvecklingen av utbildning och forskning. Utbildningen bör även bedrivas i en väl utvecklad campusmiljö för studenterna.

I campusöversynen 2021 noterades att KTH:s samtliga campus utanför KTH Campus har olika utmaningar i relation till en komplett akademisk miljö. För KTH Södertälje noterades att det krävs mycket omfattande ökning av såväl utbildningsvolymen, på alla nivåer, som av forskningen. För Kista noterades att forskningsverksamheten minskat något i omfattning under senare år och att det därför finns behov av nysatsningar.

Electrumlaboratoriet är en forskningsinfrastruktur lokaliserad vid KTH Kista. Laboratoriet ingår i den nationella forskningsinfrastrukturen för så kallade renrum för micro- och nanotillverkning (Myfab) och används av fler externa aktörer än användare från KTH. Under arbetet med campusöversynen 2021 fanns det inte möjlighet att utreda förutsättningarna för Electrumlaboratoriets framtid. Det gjordes dock en separat genomgång på uppdrag av rektor.² I genomgången beskrevs tre möjliga scenarier för Electrumlaboratoriets framtid: att fortsätta utveckla Electrumlaboratoriet med huvudfokus på forskning och med forskningen som primär drivkraft, att konsolidera KTH:s verksamhet genom att flytta från Kista till KTH Campus och att fokusera verksamheten vid Electrumlaboratoriet till att bli en kombinerad FoU-resurs och facilitet för inkubation och produktion. Det första av dessa scenarier rekommenderades. Bland de utmaningar som togs upp i genomgången lyftes att laboratoriet behöver underhållas kontinuerligt, att utrustningen behöver förnyas och att verksamheten behöver vetenskaplig förnyelse och kompetens.

KTH:s verksamhet i Flemingsberg ansågs i campusöversynen också behöva utvecklas, utifrån perspektivet av en komplett akademisk miljö. Inom både forskning och utbildning ansågs det behövas nysatsningar. När det gäller själva campusmiljön noterades dock att den, till skillnad från i Södertälje och i Kista, är väl utvecklad. Hela miljön i Flemingsberg har närmare 20 000 studenter med flera andra lärosäten verksamma där, en stor variation i olika typer av utbildningar, studentbostäder och ett centrum med en bredd av erbjudanden för studenter.

² Uppdraget genomfördes av professor Gunnar Landgren, senior rådgivare till rektor, och föreståndare för Electrumlaboratoriet Nils Nordell.

2 Bakgrund

2.1 Historisk beskrivning av KTH:s verksamhet i Södertälje

KTH etablerade sig i Södertälje på 1990-talet i samband med gymnasierformen då den dåvarande fyraåriga tekniska linjen avskaffades. Den ersattes av en teknisk gren på det treåriga naturvetenskapliga programmet i gymnasieskolan, en teknikerutbildning inom kommunal vuxenutbildning och av tvååriga högskoleingenjörutbildningar. KTH fick ett uppdrag att utveckla och ansvara för tvååriga högskoleingenjörutbildningar i Stockholmsregionen, bland annat i Södertälje. Den tvååriga utbildningen till högskoleingenjör ersattes successivt av treåriga högskoleingenjörutbildningar under andra halvan av 1990-talet.

För drygt tio år sedan skedde en omprövning av KTH:s verksamhet i Södertälje. Av olika anledningar, bland annat kopplade till de lokaler som KTH använde, övervägde KTH:s ledning att lägga ner och omlokalisera verksamheten i Södertälje. Vid ungefär samma tid meddelade AstraZeneca att företaget skulle flytta den forskningsverksamhet som då bedrevs i Södertälje. Detta ledde till att Södertälje kommun och ledningarna för AstraZeneca och Scania uppvaktade regeringen, vilket resulterade i ett statligt åtgärds paket. KTH fick ett utökat utbildningsuppdrag för verksamhet i Södertälje, i kombination med satsningar från och utökad samverkan med Södertälje kommun, AstraZeneca och Scania.

KTH:s närvaro i Södertälje kan beskrivas med bilden nedan.

Figur 1. KTH Södertälje: kort historik

Sedan den nya satsningen i Södertälje påbörjades har det inte varit möjligt för KTH att nå de förväntade volymökningarna inom utbildningen. KTH Södertälje har under lång tid bedrivit utbildning i två- eller tre-åriga ingenjörprogram som senare kompletterades med tekniskt basår. Sedan 2016 har också ett nytt civilingenjörprogram lanserats, liksom ett nytt masterprogram och ett nytt högskoleingenjörprogram, dock utan att KTH har lyckats öka det totala antalet antagna studenter. Analyser visar att många av dem som söker till KTH:s utbildningar i Södertälje söker andra utbildningar vid KTH och att de i sina ansökningar föredrar andra

KTH-utbildningar. Analyser visar även att genomströmningen, förutom att den under senare år sjunkit, generellt sett är lägre i Södertälje, jämfört med motsvarande utbildningar vid KTH. En högre andel av studenterna som påbörjar en KTH-utbildning i Södertälje slutar eller klarar inte utbildningen, jämfört med hur det är vid andra delar av KTH.

Det är även svårt att få lärare från andra delar av KTH, inte minst från KTH Campus, att undervisa vid KTH Södertälje. Det har med andra ord inte varit möjligt att anpassa lärar-kompetensen till KTH:s samlade utbildningsåtagande på ett optimalt sätt.

Forskningsmässigt har den verksamhet som etablerades i Södertälje vuxit kontinuerligt sedan 2016. Detta har skett både genom successiv tillsättning av de initialt beslutade läraranställningarna och genom en över tid ökande andel externa forskningsmedel. Forskare placerade i Södertälje har sedan etableringen ökat volymen erhållna externa medel från år till år.

KTH Södertälje har fått generella verksamhetsbidrag och särskild ersättning för att täcka lokalkostnaderna i Södertälje, det så kallade *off campus*-bidraget som 2023 uppgick till 13,8 mnkr. KTH:s partner har dessutom finansierat två professorer i Södertälje och bidragit ekonomiskt med medel för att utveckla verksamheten i Södertälje. Professorerna tillkom utifrån de riktlinjer parterna kom överens om i efterdyningarna av AstraZenecas beslut att flytta forskningsverksamheten från Södertälje.

Forskningsverksamheten i Södertälje utgörs av produktionsorienterad forskning men det bör påtalas att sådan forskning även bedrivs i stor utsträckning vid KTH Campus och att även denna sker i samverkan med KTH:s partner i Södertälje.

2.2 Historisk beskrivning av KTH:s verksamhet i Kista

KTH etablerade sig i Kista vid ungefär samma tidpunkt som i Södertälje. Etableringen i Kista grundade sig dels i gymnasiereformen på 1990-talet och starten av tvååriga ingenjörstudier, dels i utökad samverkan med näringslivet, med Ericsson som den mest betydande partnern. Samverkan med näringslivet kretsade kring området halvledare med ett intresse för samarbeten inom både forskning, utbildning, innovation och tillverkning.

Näringslivet bidrog i hög grad till KTH:s satsning på och etablering av Electrumlaboratoriet, som invigdes 1987. Samverkan med näringslivet omfattade även kommunikationssystem, mjukvaror och halvledare. Ett konsortium med Ericsson som drivande part, bidrog även med initial finansiering av en professur vid KTH som tillsattes tidigt under 1990-talet. Samverkan med näringslivet och forskningsinstitut, inom såväl forskning som utbildning och innovation, har sedan dess utvecklats successivt.

Under sent 1980-tal och tidigt 1990-tal talades det om Kista som ett svenskt Silicon Valley. Förutom ett fokus på halvledare fanns även ett stort intresse för IT från både akademi och industri. KTH och Stockholms universitet hade dessutom en gemensam institution för data- och systemvetenskap (DSV) i Kista.

Samarbetet mellan Stockholms universitet och KTH avslutades senare. DSV, som i dag är den största institutionen vid Stockholms universitet, är kvar i Kista, men Stockholms universitet beslutade under 2021 att institutionen ska flytta från Kista till Albano. De skäl som Stockholms universitet anger är en övertygelse om att ett sammanhållet campus främjar

samarbeten inom såväl forskning som utbildning och samtidigt stärker förutsättningarna att utveckla en gemensam kultur inom universitetet.

Över tid har KTH ökat utbildningen i Kista och i dag bedrivs utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. KTH har till exempel flera internationellt eftertraktade masterutbildningar i Kista. Under senare år har KTH:s utbildningsvolym i Kista varit relativt stabil, även om den är lägre än den var i början av 2010-talet.

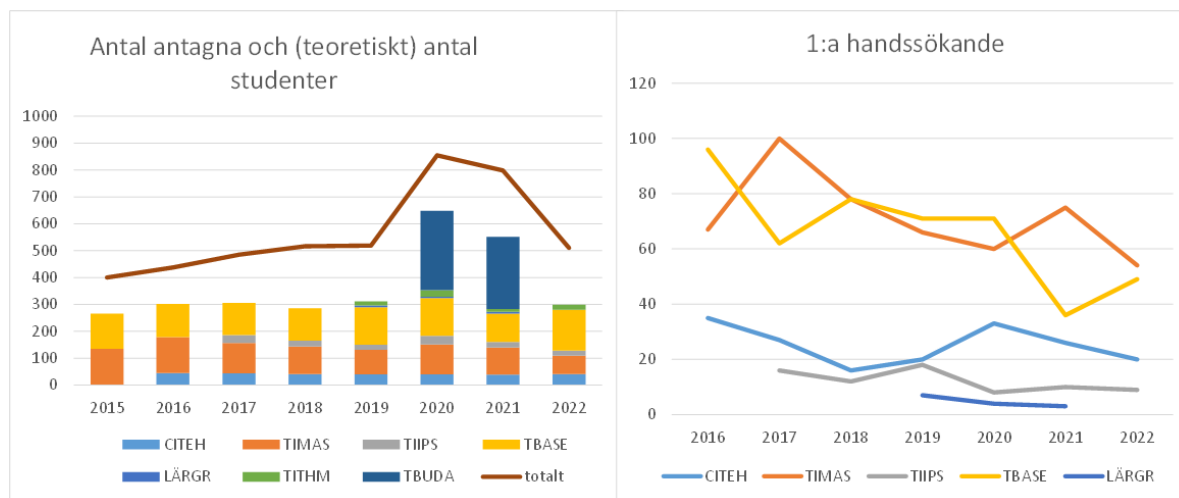
De förutsättningar som gällde när Electrumlaboratoriet etablerades ändrades ganska snart, bland annat eftersom Ericssons verksamhet till viss del bytte karaktär. Det fokus på halvledare som varit centralt för Ericsson när laboratoriet etablerades skiftade till ett större fokus på mjukvara.

Samverkan med forskningsinstitut (numera RISE) och näringslivet har under hela perioden varit en del av Electrumlaboratoriets verksamhet. Det finns en rad exempel på innovations-samverkan med företag som etablerats och expanderat sin verksamhet med direkta kopplingar till Electrumlaboratoriet.

2.3 Nuläge för KTH:s verksamhet i Södertälje

KTH når inte upp till den målbild för utbildningen i Södertälje som låg till grund för nysatsningen 2016. Trots flera riktade insatser från KTH:s sida är intresset för och prestationerna vid utbildningarna i Södertälje underkritiska för att utbildning av hög kvalitet ska kunna bedrivas i Södertälje. Diagrammen nedan illustrerar utvecklingen och nuläget.

Diagram 3. Antagna studenter och förstahandssökande på program i Södertälje

Antal antagna studenter i Södertälje mot antalet utbildningsplatser. I Södertälje finns i dag cirka 500 studenter på de 1 200 utbildningsplatserna.

Antalet förstahandssökande till tekniskt basår i Södertälje (TBASE) har sjunkit kraftigt sedan 2016. Tekniskt basår är en högskoleförberedande utbildning där studenterna ges möjlighet att läsa in behörighet till KTH:s högskoleutbildningar. På ett liknande sätt sjunker antalet förstahandssökande till högskoleutbildningen i maskinteknik i Södertälje (TIMAS). Detsamma gäller för den andra högskoleingenjörsutbildningen i Södertälje, den i industriell

teknik och produktionsunderhåll, (TIIPS), om än från betydligt lägre nivåer. Det programmet har sedan starten 2017 aldrig haft över 20 stycken förstahandssökande.

KTH har i dag ett civilingenjörsprogram i Södertälje, industriell teknik och hållbarhet (CITEH), som startade 2016. Även för detta program sjunker antalet förstahandssökande.

Ökningen av antalet antagna år 2020 och 2021 förklaras av en särskild och tillfällig regeringssatsning på basårutbildning under pandemin. Även om utbildningen utgick från institutionen i Södertälje bedrevs den i stor utsträckning på distans. Det bör även noteras att trots riktade kommunikationsinsatser från både KTH och regeringen lyckades inte KTH nå målen för satsningen. Den tillfälliga satsningen på basårutbildningen som omfattade 73 mnkr är en starkt bidragande orsak till att KTH:s ackumulerade anslagssparande för tillfället överstiger 10 procent.

Under läsåret 2022/23 har KTH totalt 630 personer som påbörjat någon form av studier på någon kurs i Södertälje. De motsvarar 380 helårsstudenter.³ Studenterna i Södertälje har lägre studieprestationer och en högre andel avhopp jämfört med genomsnittet för KTH.

Sedan nystarten i Södertälje har KTH gjort särskilda satsningar på rekrytering till utbildningarna i Södertälje. Alla rekryteringskampanjer (digital annonsering och sociala medier) som KTH har gjort de senaste åren har haft en separat avsatt budget för Södertälje. Det har inneburit att man tagit fram lokala budskap och avsatt en viss andel av mediebudgeten för Södertälje, vilket inte görs för några andra campus.

Med Södertäljes behov som utgångspunkt har KTH utvecklat kommunikationen kring lokala campus och gjort enkäter för att förstå hur studenter som läser vid campus utanför KTH Campus och blivande studenter upplever dem. Detta har resulterat i tydligare kommunikation, till exempel genom filmer och tryckt material som lyfter specialinriktningen i Södertälje.

KTH Södertälje medverkar varje år i Science week med gymnasieskolan för att ta emot gymnasieklasser och visa upp verksamheten. Under Science week arbetar 20–30 studenter för att synliggöra och presentera KTH Södertälje.

KTH Södertälje har gjort utskick till lokala gymnasier (i Södertälje med kringliggande kommuner) och bjudit in till att antingen besöka KTH:s campus i Södertälje eller att personer från KTH kommer ut till skolorna.

KTH Södertälje har haft studentambassadörer som medverkar på mässor och liknande, till exempel Botkyrka rekryteringsmessa, finalen för Unga Forskare och Mälardalens tekniska gymnasiums, MTG:s, mässa. Personer från KTH har träffat MTG-studenter och presenterat möjligheterna till vidare studier vid KTH, eftersom KTH Södertäljes utbildningar är väl i linje med MTG:s profil.

Sammantaget bidrar KTH:s utbildningar i Södertälje till breddad rekrytering, så till vida att de som läser dessa utbildningar i högre grad än för KTH i genomsnitt har utländsk bakgrund, kommer från det som kallas studieovana hem och har läst vid andra gymnasieskolor än de

³ Begreppet helårsstudent, HST, beräknas som antal studenter som har påbörjat studier på en kurs multiplicerat med kursens poäng (högskolepoäng) dividerat med 60.

som dominerar bland dem som ansöker till och läser vid KTH Campus. De som läser tekniskt basår kommer ofta från andra gymnasieprogram än naturvetenskapliga och tekniska vilket också kan ses som en form av breddad rekrytering i kommande studentunderlag vid KTH.

Lokaltillgången är god i Södertälje. Tillgången till undervisningslokaler kan illustreras genom att titta på beläggningen under period 1, den mest schemalagda perioden under läsåret. Södertälje har det lägsta utnyttjandet av undervisningslokaler, jämfört med övriga campus.

Tabell 1. Beläggningsgrad för hörsalar och övningsalar på KTH:s campus

Campus	Beläggningsgrad hörsalar (%)	Beläggningsgrad övningsalar (%)
KTH Södertälje	54	38
KTH Kista	60	39
KTH Flemingsberg	62	65
KTH Campus	82	64

I Södertälje finns det även gott om övriga studentutrymmen såsom studieplatser. Även tillgången på kontorslokaler är hög. Tabell 2 visar kontorsyta per anställd uppdelat per skola och verksamhetsstöd.

Tabell 2. Kontorsyta per anställd

Organisatorisk enhet	Area (kvm)	Antal personer	Kontorsyta per anställd (kvm)
ABE-skolan	7 331	595	12,3
CBH-skolan	8 234	810	10,2
EECS-skolan	14 780	1 057	14,0
ITM-skolan	7 944	591	13,4
SCI-skolan	9 819	829	11,8
Verksamhetsstödet	9 171	772	11,9
Totalt	57 279	4 654	12,3

På skolnivå har ITM och EECS, som bedriver verksamheten i Södertälje respektive Kista, cirka 30–37 procent mer kontorsyta per anställd än CBH som har det lägsta snittet.

Forskningsverksamheten i Södertälje har utvecklats väl sedan nystarten. Det finns dock ingenting som talar för att förutsättningarna för denna forskning hade varit sämre om verksamheten bedrivits vid KTH Campus. Tvärtom innebär en flytt till KTH Campus i flera avseenden förstärkta utvecklingsmöjligheter för den aktuella forskningen.

Samverkan med KTH:s partner i Södertälje utvecklas fortlöpande. Den ökade närvaron i Södertälje har lett till flera exempel på framgångsrik samverkan inom utbildning. Samtidigt har KTH bedrivit strategisk samverkan med Scania under en lång tid, inte minst manifesterad i att det var med Scania som KTH 2011 tecknade det första avtalet om strategiskt partnerskap.

Både före och efter det formella tecknandet av det strategiska partnerskapet har Scania och KTH samverkat inom en rad områden. Denna samverkan är betydligt bredare och omfattar många fler områden än verksamheten i Södertälje. Huvuddelen av samverkan sker med forskande och undervisande personal vid KTH Campus.

Sammanfattningsvis når inte KTH:s verksamhet i Södertälje en godtagbar nivå vad gäller utbildningens volym och kvalitet. Trots flera aktiva insatser förmår inte KTH att attrahera fler studenter till programmen i Södertälje. Det innebär även att det inte skapas en studiemiljö som är jämförbar med den vid KTH Campus. Studieresultaten i Södertälje når heller inte upp till den nivå som gäller för KTH som helhet. Den enhetliga modell för fördelning av lokal-kostnader⁴ som KTH nu inför kommer dessutom att leda till en ökad ekonomisk belastning på den verksamhet som bedrivs i Södertälje, oavsett eventuella förändringar i de avtal som KTH har för lokalerna i Södertälje. Forskningen och utbildningen som bedrivs i Södertälje kan utvecklas genom en flytt till KTH Campus.

2.4 Nuläge för KTH:s verksamhet i Kista

I dag bedriver KTH utbildning på grundläggande nivå, avancerad nivå och forskarnivå i Kista. För läsåret 2022/23 har KTH 1 750 registrerade studenter på grundnivå och avancerad nivå i Kista, vilket motsvarar 830 helårsstudenter.

KTH:s utbildningar i Kista har relativt högt söktryck och en genomströmning som ligger i nivå med genomsnittet för KTH. De program som ges på avancerad nivå i Kista har en högre andel internationella studenter än genomsnittet för KTH. Dessa masterutbildningar är eftertraktade och har ett högt söktryck. I volym och omfattning har utbildningen i Kista varit relativt stabilt under de senaste tio åren. Volymen är dock lägre än den var i början av 2010-talet.

Den samlade studentpopulationen i Kista har en sammansättning som är relativt lik KTH-genomsnittet avseende andel studenter med utländsk bakgrund respektive de som kommer från studieovana hem. Andelen kvinnor är något lägre i Kista än för KTH som helhet, vilket sannolikt kan förklaras av inriktningen på de program KTH ger i Kista. Sammantaget visar detta att studentpopulationen i Kista inte bidrar till ökad breddad rekrytering vid KTH.

En stor utmaning i dag med utbildningen i Kista rör lärarnas arbetssituation. Arbetsbelastningen på de undervisande lärarna är mycket hög. Som en konsekvens av detta förekommer en hög grad av samläsning mellan studenter på utbildningarna till högskoleingenjör och studenter på civilingenjörsprogram i Kista. Lärandemål och inriktning skiljer sig åt mellan de treåriga högskoleingenjörsprogrammen och de femåriga civilingenjörsprogrammen och samläsningen begränsar möjligheterna att anpassa utbildningen efter lärandemålen till de som gäller för respektive utbildning.

Lärarnas situation i Kista påverkas även av att det är svårt att få lärare från KTH Campus att undervisa i Kista, även om det förekommer. Studenter på program i Kista läser en del kurser på KTH Campus och lärare med placering i Kista undervisar också på KTH Campus.

⁴ Den bärande tanken med införandet av en enhetlig modell för lokalkostnader inom KTH är att det sammantaget ska leda till en ökad grad av effektivisering och en likvärdighet i förutsättningar för all verksamhet inom KTH.

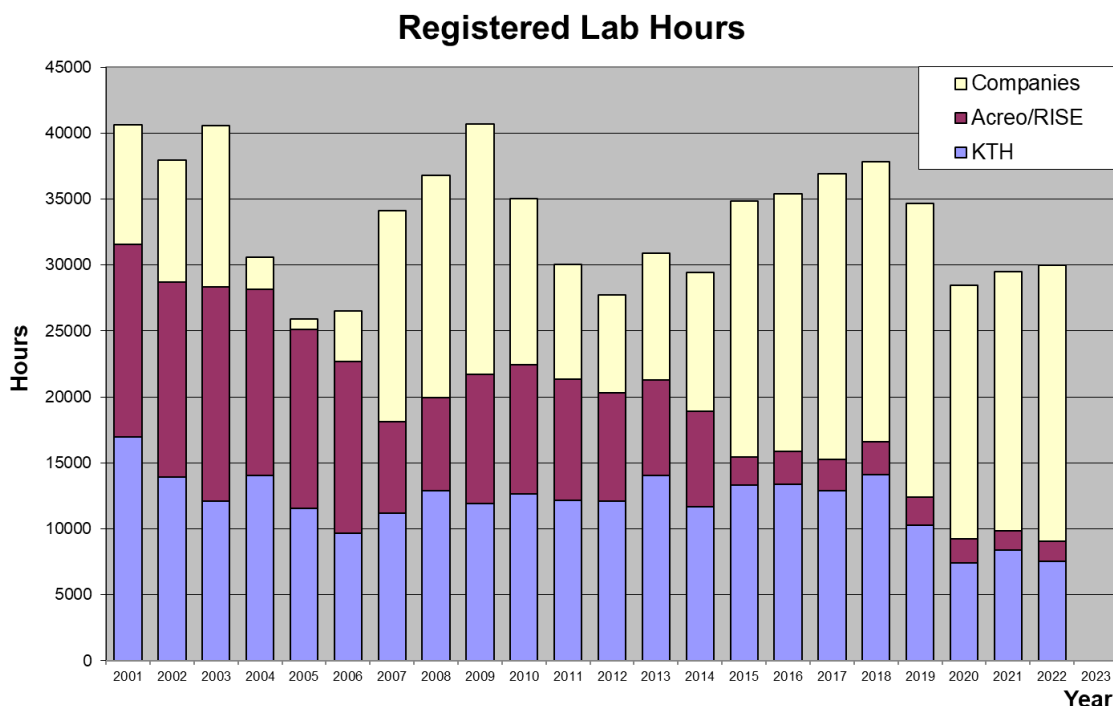
I Kista finns relativt gott om lokaler för undervisning och det finns gott om lokaler för självstudier eller egeninitierade studier i grupp. Beläggningen på undervisningslokaler är lägre än vid KTH Campus, se tabell 1.

Det finns relativt sett gott om kontorsyta i KTH:s lokaler i Kista. Trots att EECS har lämnat ett flertal rum i Kista har skolan ändå den högsta andelen kontorsyta per anställd, se tabell 2. Verksamheten i Kista har erhållit riktade medel för att täcka lokalkostnaderna, det så kallade *off campus*-bidraget som för 2023 uppgick till 9,4 mnkr i utbildningsanslag och 2,4 mnkr i forskningsanslag.

Externfinansieringen varierar över åren och ju mindre omsättningen är, desto större kan variationen mellan enskilda år vara. Den forskningsverksamhet som finns i Kista har minskat jämfört med i början av 2010-talet. Under de allra senaste åren märks dock en ökning inte minst genom några stora externa anslag.

Som påpekats ovan har Electrumlaboratoriet fungerat som nav för KTH:s forskning och samverkan kring halvledare. KTH:s egen forskningsverksamhet i labbet, liksom RISE verksamhet där, har minskat under senare år, framför allt i relation till näringslivets användning. Samtidigt utgörs företagets användning i flera fall av direkt samverkan med KTH, till exempel genom industridoktorander. Electrumlaboratoriet är en unik resurs för forskning och undervisning inom halvledarteknik. Dock dominerar användningen i dag av företag. Hälften av användarna kommer från akademien, främst KTH, men de står inte för mer än drygt 20 procent av den registrerade tiden i renrummet. En betydande del av KTH-användningen står forskare med placering vid KTH Campus för. Delar av den forskning som KTH i dag bedriver i renrummet vid Electrumlaboratoriet skulle även kunna utföras vid KTH:s Nanolab i Albano.

Diagram 4. Registrerad användning av Electrumlaboratoriet

En betydande anledning till att Eletrumlaboratoriet är nationellt intressant och relevant är möjligheten för företag att bedriva produktion där. I dag är företagsverksamhet, inklusive produktion, den enskilt största användningen av Electrumlaboratoriet.

Samverkan inom både forskning och utbildning har varit en central del av KTH:s verksamhet i Kista. Inte minst har samverkan med Ericsson varit viktig för KTH, vilket bland annat kommit till uttryck i det strategiska partnerskap som KTH ingått med Ericsson. KTH:s samverkan med Ericsson är bredare än KTH:s verksamhet i Kista och omfattar ett flertal enheter vid KTH Campus.

Sammanfattningsvis, flera av de grundläggande faktorerna bakom KTH:s etablering i Kista har förändrats och det finns flera faktorer som gör att KTH bör ompröva lokaliseringen i Kista. Ericssons fokus på halvledare har avtagit medan mjukvaruutvecklingen fått en allt större betydelse. KTH och Stockholms universitet har inte längre någon gemensam institution inom datavetenskap och inte heller något särskilt stort samarbete kopplat till den tidigare gemensamma institutionen. Stockholms universitet kommer att lämna Kista och flytta verksamheten till Albano. KTH behöver komma till rätta med arbetssituationen för lärarna i Kista och har också ett behov av att se över utbildningsutbudet inom de teknikområden som är delade mellan Kista och KTH Campus. KTH:s undervisningslokaler i Kista utnyttjas inte lika effektivt som vid KTH Campus och erbjuder inte en traditionell campusmiljö. Forskningsvolymerna i Kista har minskat fram till de senaste åren då ett trendbrott skett genom några stora anslag. Forskningsverksamhetens möjligheter till utveckling vid en flytt till KTH Campus bedöms som goda.

2.5 Nuläge för KTH:s verksamhet i Flemingsberg

KTH verksamhet i Flemingsberg har bland annat sin historia i gymnasiereformen på 1990-talet och det ansvar att erbjuda tvååriga ingenjörstudier på högskolenivå som KTH fick i Stockholmsområdet. Under en period bedrevs sådan utbildning i Haninge men verksamheten flyttades från Haninge under 2016, i vissa delar till KTH Campus men i huvudsak till Flemingsberg.

I dag bedriver KTH utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå i Flemingsberg samt tekniskt basår. En förhållandevis stor andel av utbildningen är på högskoleförberedande nivå eller grundnivå. KTH har relativt gott om undervisningslokaler i Flemingsberg. Det finns även relativt god tillgång till utrymmen för självstudier, både individuellt och i grupp.

En av orsakerna till flytten från Haninge till Flemingsberg var en ökad samverkan inom medicinsk teknik med Karolinska institutet och dåvarande Stockholm läns landsting (nuvarande Region Stockholm) men även att campusmiljön ansågs mer attraktiv i Flemingsberg, vilket ger bättre förutsättningar för att skapa en komplett akademisk miljö.

KTH:s högskoleingenjörstudier i Flemingsberg har under senare år utvecklats till att ha ökade inslag av samverkan med näringslivet och det omgivande samhället. Exempelvis arbetar studenterna med faktiska problem som externa partner har. Intrycket är att studenterna uppskattar det pågående förändringsarbetet och möjligen har det bidragit till de senaste årens positiva utveckling för KTH:s program i Flemingsberg med ökande genomströmning och ökande andel studenter som slutför sin utbildning.

KTH:s studentgrupp i Flemingsberg bidrar till viss del till ökad breddad rekrytering inom KTH, med en högre andel studenter med utländsk bakgrund och en högre andel studenter som kommer från studieovana hem, än för KTH som helhet.

3 Målbilder

3.1 Övergripande målbild för ett starkt KTH i framtiden

KTH:s övergripande mål att vara ett internationellt ledande tekniskt universitet stärks om verksamheter som i dag är kompletterande eller överlappande vid KTH Södertälje, KTH Kista och KTH Campus samlas och koncentreras. Större grupper forskare och lärare ger bättre förutsättningar för att utveckla såväl forskning som utbildning, jämfört med spridda grupperingar.

Den generella målbilden för verksamheten vid KTH Campus, efter flytt från Södertälje respektive Kista är:

- att skapa ännu bättre förutsättningar för forskarna och för forskningen. Forskargrupper som i dag är uppdelade mellan Södertälje, Kista och KTH Campus kommer att samlokaliseras med och komma mycket närmare sina kollegor inom samma och angränsande områden vid KTH Campus;
- att inom samtliga berörda områden skapa en större koncentration av forskande personal som ger ökade möjligheter till utbyte av idéer och erfarenheter och en sammantaget mer attraktiv forskningsmiljö. Inom flera av dessa områden har KTH redan i dag internationellt stark forskning som därmed skulle bli än mer internationellt attraktiv och konkurrenskraftig. En större kritisk massa inom de aktuella områdena skapar även ökade möjligheter till samarbete med all annan forskning som KTH bedriver vid KTH Campus och ger därmed förbättrade förutsättningar att initiera djupare och bredare samverkan med KTH:s partner;
- att utbildningsutbudet kan utvecklas mer strategiskt med studenternas och arbetsmarknadens efterfrågan som utgångspunkt och dessutom samordnas vad gäller personal, lokaler, och schema genom att en större del av utbildningarna finns på samma plats;
- att fakulteten på ett sammanhållet campus kommer närmare varandra i det dagliga arbetet vilket för utbildning, forskning och personalutveckling ger bättre möjligheter för karriärutveckling inom akademiskt ledarskap. Det bidrar även till ett gemensamt ansvar för yngre fakultet genom bättre kontaktnät, effektivare arbetsdagar och mötesscheman och en socialt attraktivare miljö;
- att det informella samarbetet genom närhet i korridorer, lunchmatsalar och interna möten på plats vid ett och samma campus ökar;
- att betydligt fler studerande på alla nivåer får bättre tillgång till KTH:s centrala stödutbud inom innovation, bibliotek och THS. Därmed kommer fler av KTH:s studenter att kunna erbjudas mer likvärdiga stödresurser och förutsättningar;
- att lärare och studenter kommer närmare varandra på ett sammanhållet campus vilket ger bättre samordning och på sikt påverkar utbildningen också genom att studenter på alla nivåer får närmare och enklare tillgång till ett bredare utbud av kurser;

- att skapa en bättre och rikare campusmiljö för studenterna som är likvärdig oavsett utbildning;
- att verksamhetsstödet kan effektiviseras genom att minska överlappande funktioner;
- att lokalkostnaderna kraftigt minskar totalt sett, både genom att lokaler kan sägas upp och genom att befintliga lokaler på KTH Campus och KTH Flemingsberg kan nyttjas mer effektivt. Den sammanlagda besparingen i lokalkostnader av att flytta verksamhet från Södertälje och Kista till KTH Campus beräknas på sikt uppgå till cirka 70 mnkr per år i 2023 års priser. KTH har i dag kontorsytor på 2 750 kvadratmeter som inte används vid KTH Campus vilket enligt den interna modellen för lokalkostnader motsvarar cirka 20 mnkr. Genom att fylla de lokaler KTH hyr i betydligt högre grad än i dag minskar lokalkostnaderna i absoluta tal, som andel av KTH:s omsättning och som genomsnittskostnader att fördela inom KTH.

3.2 Målbild för den verksamhet som omlokaliseras från Södertälje

Vid KTH Campus finns tillgängliga lokaler för den personal som i dag är verksam i Södertälje. En flytt ger därmed ökad effektivitet i lokalutnyttjandet. Det finns både kvalitetsmässiga och ekonomiska fördelar och möjligheter med att skapa en samlad miljö för utbildning och forskning inom produktionsområdet på KTH Campus.

KTH:s målsättning med att omlokalisera verksamheten från Södertälje till KTH Campus är:

- att underlätta för lärare att undervisa på flera av de kurser och program som institutionen för produktionsutveckling är involverade i. Det finns i dag en utmaning för personalen att undervisa både i Stockholm och Södertälje;
- att samordningen mellan kurser ska öka. En flytt ger en större kompetensmässig kritisk massa inom produktionsämnet när all undervisning samlas vid KTH Campus. Det möjliggör ett enklare kollegialt kunskapsutbyte kring undervisningsformer och innehåll och därigenom bättre förutsättningar för att skapa en bred, samlad och öppen utbildningsinfrastruktur genom ökat samarbete mellan produktutveckling och produktion, vilket ökar kvaliteten i utbildningen. Denna struktur kan vara tillgänglig för breda studentgrupper inom maskinteknik och teknicklärare;
- att studenterna kommer att kunna samläsa kurser och samarbeta med personer från andra program, vilket enligt en THS undersökning skulle öka förståelse för de ämnen de läser;
- att ämneslärare vid institutionen för produktionsutveckling i Södertälje som undervisar inom områden som inte rör produktion kan få en tydligare ämnestillhörighet med andra institutioner i Stockholm eller Flemingsberg med en enklare och bättre samordning av den samlade kompetensen;
- att skapa bättre förutsättningar för att reformera utbildningsutbudet inom produktionsteknik. Genom ett redan pågående utvecklingsarbete som avser högskoleingenjörsutbildningarna inom ITM-skolan, samt en fortsättning på det framgångsrika

utbildningsfokuserade centret DMMS⁵, så kommer möjligheten att skapa ett konkurrenskraftigt och eftersökt utbildningsutbud att öka. Behovet av kompetens inom produktionsteknik är stort men efterfrågan har varit vikande. Ett nytt utbud på plats på KTH Campus ökar möjligheterna att genomföra nödvändiga förändringar;

- att skapa en kritisk massa inom de aktuella forskningsgrupperna vilket bidrar till att skapa en attraktivare internationell arbetsmiljö och samlade experimentella miljöer för produktionsutveckling. Den fysiska närheten ger bättre förutsättningar för samarbeten och synergier med andra forskargrupper inom institutionen för produktionsutveckling, liksom med andra delar av ITM-skolan och övrig relevant verksamhet vid KTH Campus. Institutionen för produktionsutveckling kan enklare ta en mer aktiv roll i olika forskningssatsningar som till exempel Digital Futures;
- att genom samlokalisering av produktionsforskningen vid KTH Campus stärka centrumbildningar som XPRES⁶ och skapa bättre förutsättningar för nya centrumbildningar med relevans för produktionsforskning;
- att skapa en mer attraktiv miljö, inte minst för unga forskare, genom en samlad profil och en stärkt kultur för forskarutbildning inom ämnet *Production Engineering*. Ett samlat och reviderat forskarutbildningsprogram lokaliserat på en plats förbättrar forskarutbildningens kvalitet. En flytt skapar även bättre förutsättningar för en positiv utveckling av arbetsklimatet, genom en större gemenskap för hela institutionen för produktionsutveckling. En fysisk närhet på ett campus stärker den sociala sammanhållningen och ger även förutsättningar för att lösa utmaningar ”vid kaffeautomaten”. Sammantaget ökar förutsättningarna för att skapa en mer dynamisk och arbetsplats med fler personer på plats;
- att skapa en starkare samordnad experimentell miljö för produktionsutveckling, inte minst genom att undvika dubblering av utrustning och genom att skapa en högre nyttjandegrad av labb vid KTH Campus. Detta gäller både prototyplabb som kan samordnas med institutionen för maskinkonstruktion och Lean-labb som kan samordnas inom institutionen för produktionsutveckling. En flytt av verksamheten från Södertälje till KTH Campus möjliggör även en bredare användning av Trampbilsfabriken;
- att skapa större möjligheter till samverkan med den del av RISE som sitter på Drottning Kristinas väg, inte minst genom den grupp som forskare i Södertälje samverkar med och som Leancentrum samverkar med i Produktionslyftet.

Sammantaget ger en flytt av den del av institutionen för produktionsutveckling som i dag är verksam i Södertälje till KTH Campus bättre möjligheter att attrahera personal både nationellt och internationellt genom en större koncentration av kompetens och enklare samarbetsmöjligheter med andra delar av KTH. Samma orsaker ger bättre möjligheter för samverkan med externa parter och därmed även bättre möjligheter att attrahera externa resurser.

⁵ Design & Management of Manufacturing Systems – DMMS är en centrumbildning på KTH som bedriver forskning och utbildning inom komponenttillverkning och mekanisk tillverkningsindustri. Partner är KTH, Scania CV AB, AB Sandvik Coromant, The Metal Cutting Research and Development Centre (MCR) och RISE.

⁶ XPRES, Centre of Excellence in Production Research

3.3 Målbild för den verksamheten som omlokaliseras från Kista

Genom att omlokalisera delar av verksamheten från Kista till KTH Campus finns det möjlighet att samlokalisera forskargrupper med liknande inriktning och därmed motverka den fragmentering som nu råder. Utvärderingar, bland annat den forskningsutvärdering som genomfördes under 2021 (RAE 2021), pekade på flera dupliceringar inom såväl forskning som utbildning. Den typen av utmaningar skulle minska med en samlokalisering och skapa en naturlig och sammanhållen miljö för utveckling.

KTH:s målsättning med att omlokalisera delar av verksamheten från Kista till KTH Campus är:

- att skapa en sammanhållen komplett akademisk miljö inom datavetenskap och att på sikt skapa ett starkt *Computer Science*-hus på KTH Campus som tar tillvara all relaterad verksamhet inom detta område vid KTH;
- att genom samlokalisering ytterligare förstärka kompetensen inom datavetenskap och underlätta fler och mer effektiva samarbeten med andra institutioner och skolor inom KTH. Det är av särskilt vikt eftersom datavetenskap, framför allt AI och maskininläring, behöver integreras i allt fler vetenskapsområden och blir en allt mer självklar kunskapsbas inom i stort sett samtliga ingenjörsprogram. Närheten mellan ämnen är därför verksamhetskritisk för KTH;
- att skapa en samlad komplett akademisk miljö inom elektroteknik;
- att utveckla lärarlag inom närliggande områden inom både datavetenskap och elektronik, där samarbete och informationsutbyte skapar en lärandeprocess som bidrar till både ökad kvalitet och en positiv arbetsmiljö;
- att utveckla ett strategiskt motiverat utbildningsutbud inom datavetenskap och elektroteknik för att möta framtidens behov och studenternas efterfrågan, bland annat genom samordning mot närliggande utbildningsprogram och minskning av antalet överlappande kurser, vilket leder till en bättre arbetssituation för undervisande personal som i dag har en hög arbetsbelastning;
- att minska samläsningen mellan högskoleingenjörsprogram och civilingenjörsprogram och därigenom bidra till ökad kvalitet i utbildningarna, då undervisningen bättre kan anpassas till deltagarnas förutsättningar och till målen med de olika programtyperna;
- att kurser inom datalogi och nätverksteknik kan samordnas personal-, lokal-, och schemamässigt med motsvarande kurser på KTH campus;
- att komma till rätta med läsningar som innebär att elektro- och datastudenter på KTH Campus i dag endast i liten omfattning väljer mastersprogram i Kista och därmed inte utnyttjar KTH:s samlade utbildningsutbud;
- att över tid effektivisera samutnyttjandet av labb genom att utveckla de nuvarande laborationslokalerna inom datavetenskap och elektronik.

3.4 Målbild för KTH:s framtida verksamhet i Södertälje

Trots att verksamheten i Södertälje omlokaliseras kommer KTH fortsatt vara aktiva i Södertälje om än i andra former. KTH:s målsättning är att skapa ett tydligare fokus på industrirelevant och industrinära verksamhet i Södertälje. Utgångspunkten är att KTH fortsatt vill verka i Södertälje och utveckla formerna för verksamheten i Södertälje genom en mer flexibel verksamhetsmodell som möjliggör en ämnesmässigt bredare närvaro från olika delar av KTH, för maximal verksamhetsnytta för alla parter. KTH avser därför att utveckla samarbetet inom ett antal olika områden. Det är KTH:s avsikt att inte endast delar av en institution från ITM är involverad, utan i stället ta ett omtag i en satsning på KTH-nivå ledd av KTH:s ledningsgrupp.

Målbilden för KTH:s framtida verksamhet i Södertälje är:

- att genom *projektbaserade kurser och examensarbeten* fokusera på senare delen av KTH:s utbildningar för att möjliggöra att förlägga projektbaserade kurser hos Scania, AstraZeneca och andra företag i regionen. Ett större fokus på examensarbeten i samarbete med Scania inom ramen för det strategiska partnerskapet och AstraZeneca öppnar upp för en bredare rekryteringsbas för företagen. KTH Södertälje står i dag för bara cirka 10 procent av Scantias och Astras samverkan med KTH mätt som antal industridoktorander och rekryterade ingenjörer. En nyorientering på KTH-nivå ger möjlighet att stärka Södertäljeanknytningen av de övriga 90 procenten. Genom att fokusera på kurser i slutet av högskoleingenjör- och civilingenjörutbildningar ökar kontaktytan mellan industrin och studenterna, när studenterna är på väg ut på arbetsmarknaden och är rekryteringsbara på ett annat sätt än vad dagens utbud kan erbjuda;
- att KTH i samverkan med partner satsar på *forskarutbildning och en forskarskola* med djup relevans för den tillverkande industrin i Södertälje. Inriktningen definieras tillsammans partner i Södertälje. Ett relevant alternativ kan vara att realisera den satsning på "Produktion i en Cirkulär ekonomi" som KTH, Scania, AstraZeneca och ytterligare cirka 20 företag och organisationer beskrev i en kompetenscentrum-ansökan till Vinnova i år. Syftet skulle vara att stötta den tillverkande industrins transformering till hållbara material- och produktflöden. Basen i en sådan satsning skulle vara en ny forskarskola med 10–20 nya doktorander eller industridoktorander och handledare från industrin som kopplas upp mot de industridoktorander och de handledare som redan finns på plats i syfte att skapa en än större sammanhållen och industrinära akademisk forskningsmiljö;
- att KTH i samverkan med partner etablerar en utbildnings- och kompetensarena, en form av avancerat lärcentrum i Södertälje där KTH inriktar sig på *livslångt lärande och uppdragsutbildning*. Syftet skulle vara att bidra till att stärka näringslivet, att hjälpa individer att anpassa sig till snabba förändringar på arbetsmarknaden och att stärka teknikutveckling generellt. Formerna och innehållet måste tas fram i samverkan med företag, baserat på deras behov och på attraktiviteten för de anställda. Södertälje Science Park utgör här en viktig samarbetsarena. Utbildningen bör utformas på ett sådant sätt att personal har lättare att avsätta tid för att skaffa sig fördjupade kunskaper som de har behov av. Områden för sådan kompetensutveckling kan till exempel vara elektromobilitet, tunga fordon, batteriproduktion och biobaserad produktion. Det arbete som redan pågår i samverkan med Scania kring livslångt

lärande för hållbara transportsystem är en viktig utgångspunkt i fortsatta satsningar. Det pågående utvecklingsarbetet är uppbyggt kring moderna pedagogiska och agila format och nya former för distribution av utbildning som möjliggör storskaliga utbildningssatsningar. Projektet har rönt stort intresse och är föremål för samverkan även med andra av KTH:s strategiska partner;

- att KTH utvecklar en mer flexibel *utbildnings- och demonstrationsarena* i Södertälje där KTH:s industriinriktade centrum som DMMS, ITRL⁷ och ECO2⁸ också ges möjlighet till lokal närvaro vid behov. Även AstraZenecas nuvarande samverkan med forskning och utbildning på KTH Campus och SciLifeLab kan ges möjlighet till flexibel lokal närvaro i Södertälje. Södertälje kommuns satsning inom hållbar godslogistik kan också ges möjlighet till bredare koppling in mot KTH:s hela bredd, inklusive KTH:s Transportplattform;
- att KTH medverkar i en *lärcentrumsatsning* i Södertälje. En sådan satsning måste ledas av lokala aktörer i Södertälje men KTH avser att medverka som en central partner, om en sådan satsning initieras. I så fall kan KTH lämna över delar av nuvarande verksamhet i Södertälje till ett lärcentrum. Sammantaget skulle ett bredare utbildningsutbud kunna etableras i samverkan mellan flera utbildningsanordnare, offentliga och privata partner. Samverkan med Tom Tits Experiment och Vetenskapens hus kan ingå. I ett sådant samarbete finns det förutsättningar att på ett strategiskt sätt kunna erbjuda olika utbildningar över tid. Campus Västervik, Skellefteå University Alliance och Mälardalen Industrial Technology Centre kan vara förebilder för en sådan satsning. Flera av de tidigare nämnda punkterna kan också dra nytta av en samlad lärcentrumsatsning.

3.5 Målbild för KTH:s framtida verksamhet i Kista

KTH bedriver en omfattande samverkan med partner i Kista, både inom forskning och utbildning. KTH kommer att fortsätta samverkan med samtliga nuvarande partner i Kista även om huvuddelen av KTH:s verksamhet flyttar till KTH Campus.

KTH avser att vitalisera och bredda samverkan med partner i Kista, inte minst genom att fokusera än mer på utbildning inom datavetenskap på avancerad nivå och på forskarnivå inom områden av högsta relevans för näringslivet och för samhällets förmåga att ställa om i en mer hållbar inriktning. En fortsatt utvecklad samverkan med en sådan inriktning kan göra KTH och Kista än mer attraktivt och locka kompetens såväl nationellt som internationellt.

Verksamheten vid Electrumlaboratoriet kommer att fortsätta på plats i Kista och omfattas inte av flytten.

⁷ Integrated Transport Research Lab – ITRL är en mångdisciplinär forsknings- och demonstrationsarena som arbetar med globala utmaningar inom transportområdet. KTH, Scania, Ericsson, Trafikverket och Region Stockholm är ITRL:s grundande partner.

⁸ ECO2 Vehicle Design är en mångdisciplinär centumbildning vid KTH som arbetar med lösningar för komplexa transportsystem. Många partner samverkar inom ramen för centret, bland andra Scania, Alstom, Volvo och Trafikverket.

Målbilden för KTH:s framtida verksamhet i Kista är:

- att KTH tillsammans med Stockholms stad fortsatt utvecklar aktiviteter, bland annat inom ramen för Vetenskapens hus, för att stimulera till ökat intresse för högskoleutbildning inom teknik och naturvetenskap i Järvaområdet. KTH kan här ta tillvara erfarenheter från verksamheten i Södertälje och fortsatt samverka med Tom Tits Experiment;
- att samverka inom utbildning med partner i lokaliserade i Kista utvecklas med fokus på utbildning på senare delar av högskole- och civilingenjörsprogrammen i syfte att skapa närhet mellan partner och studenter som är nära arbetsmarknaden. Det kan innebära projektkurser och examensarbeten. Ett konkret exempel är att tillsammans med Ericsson utveckla möjligheterna för studenter, doktorander och forskare från KTH att genomföra aktiviteter i Ericssons ”gröna zon”;
- att nuvarande samverka inom utbildningen fortsätter och utvidgas till att omfatta studenter på fler utbildningsprogram genom bland annat projektkurser, studiebesök och gästföreläsningar som ger studenterna en nära koppling till företag och företagen en möjlighet till kompetensförsörjning;
- att samverka inom utbildning i större omfattning än i dag ska inkludera livslångt lärande och dra nytta av de erfarenheter som idag utvecklas inom ramen för det strategiska partnerskapet mellan KTH och Scania;
- att KTH fortsatt ska ha en omfattande och dynamisk forskningssamverka med nuvarande och kommande partner där elektroteknik och datavetenskap i bred bemärkelse utgör basen. Det skulle vara möjligt att etablera en forskarskola som bas för Sveriges del i den europeiska *chips act*-satsningen. Både universitet och industri har behov av ny kompetens inom detta område;
- att genom KTH Innovation fortsätta utveckla samverka med små och medelstora företag i Kista inte minst i form av avknoppningar och start-ups med direkt koppling till KTH:s forskning och utbildning;
- att verksamheten vid Electrumlaboratoriet fortsatt ska bedrivas i Kista samtidigt som framtida möjligheter utreds.

3.6 Målbild för KTH:s verksamhet i Flemingsberg

Flemingsberg utgör sammantaget en stor campusmiljö med närmare 20 000 studenter. Den samlade studentpopulationen har en stor bredd, till exempel avseende inriktningen på de utbildningar som studenterna läser. I Flemingsberg finns också relativt gott om studentbostäder och ett rikare utbud av aktiviteter som är attraktivt för studenter i allmänhet.

Med de föreslagna förändringarna förstärks KTH:s verksamhet i Flemingsberg och KTH fortsätter att ha en närvaro i södra delarna av Stockholmsregionen. Redan i dag bidrar utbildningarna i Flemingsberg till breddad rekrytering och i förlängningen till ett breddat deltagande inom KTH. KTH bedömer att etableringen i Flemingsberg är det verksamhetsmässigt bästa alternativet för en lokalisering utanför Stockholm och att verksamheten i

Flemingsberg också kan fungera som en miljö för framtida riktade insatser vad gäller breddad rekrytering och breddat deltagande.

En ökad verksamhet vid KTH Flemingsberg ger också bättre möjligheter till samarbeten inom utbildningen och en större bas för utbildningssamverkan med partner i Flemingsberg. Den nuvarande gynnsamma utvecklingen inom högskoleingenjörsprogrammen kan därmed förstärkas ytterligare.

Målbilden för KTH i Flemingsberg är:

- att KTH Flemingsberg är KTH:s primära lokalisering utanför centrala Stockholm;
- att KTH:s utbildningar i Flemingsberg fortsatt bidrar till breddad rekrytering och möjliggör för studenter från underrepresenterade grupper att både söka till, komma in på, känna sig välkomna i och trivas på utbildningarna;
- att den pedagogik och utbildningsmodell som KTH utvecklat i Flemingsberg i relevanta delar stimulerar till fortsatt utveckling av utbildningar vid KTH Campus och att verksamheten i Flemingsberg fortsatt ska vara en plats för aktiv utveckling av hur KTH arbetar med breddad rekrytering och breddat deltagande;
- att utvecklingen av utbildningssamverkan med näringsliv och andra externa partner fortsätter och ökar i omfattning och att verklighetsbaserade utmaningar fortsatt utgör en viktig del i utbildningen för att på det viset bidra till samhällets förmåga till omställning i mer hållbar inriktning;
- att aktivt utnyttja möjligheterna till forskningssamverkan med Karolinska institutet, Karolinska universitetssjukhuset Huddinge och näringslivet samt medverka i utveckling av campusområdet tillsammans med övriga universitet och högskolor i Flemingsberg och stiftelsen Flemingsberg Science.

4 Underlag för fortsatt planering av omlokalisering av verksamhet vid KTH:s campus

I det fortsatta arbetet med omlokalisering av verksamhet från Södertälje och Kista uppstår en mängd frågor som behöver utredas och planeras. Nedan presenteras några av dessa frågor.

4.1 Anpassning av lokaler och schemaläggning

Genomförda utredningar och analyser visar att det går att omlokalisera verksamheten i Södertälje och berörd verksamhet i Kista till KTH Campus och KTH Flemingsberg. Det finns dock vissa praktiska konsekvenser som kräver anpassning av lokaler och hur de utnyttjas, till exempel genom en mer effektiv schemaläggning. I nästa steg behöver praktiska planer för genomförande av omlokaliseringarna tas fram.

En långsiktig planering av lokalerna vid KTH Campus och KTH:s samlade lokalbehov blir möjlig först när lokaliseringen av verksamheten som i dag bedrivs i Södertälje och Kista klarläggs genom detta beslutsförslag. Integreringen av verksamheterna i Södertälje och Kista ger möjlighet till en sammantaget effektivare lokalanvändning vid KTH och ger bättre planeringsförutsättningar för ökad effektivisering av lokalerna vid KTH Campus.

Den forskande och undervisande personalen som berörs går att inrymma i befintliga lokaler på KTH Campus och KTH Flemingsbergs men för att uppnå en optimal samlokalisering krävs anpassningar i kontorslokaler och mötesrum. Större anpassningar kan komma att krävas för vissa laborationslokaler i syfte att få till stånd mer samlade och effektivare laborationsmiljöer. Inom produktionsområdet finns en målbild om att i samband med en omlokalisering även planera och utveckla de laborativa miljöerna.

När det gäller tillgång till undervisningslokaler har tester av schemaläggning genomförts inom ramen för denna campusutredning. Testerna visar att det går att omlokalisera den utbildning som KTH i dag bedriver i Södertälje och Kista. Det kan dock krävas olika anpassningar i schemaläggningen och att KTH, i större utsträckning än i dag, utnyttjar de med Stockholms universitet gemensamma lokalerna i Albano. Beläggningen på olika typer av undervisningslokaler vid KTH Campus blir betydligt högre vilket gör lokalanvändningen mer effektiv än vad den är i dag. I Flemingsberg kan det bli fråga om att temporärt hyra lokaler i andra hand från till exempel Karolinska Institutet, Södertörns högskola eller Röda Korsets Högskola.

Den ökade beläggningen av KTH:s undervisningslokaler är positiv ur ett effektivitetsperspektiv men leder även till mindre grad av flexibilitet och därmed till ett ökat behov av samordning och planering. Det kan även vara nödvändigt med anpassningar av tentamensperioder som en del av detta.

En utmaning kan bli tillgången till laborationslokaler och datorsalar inom utbildningarna vilket kan kräva investeringar i dessa typer av undervisningslokaler. Omlokaliseringarna kommer även att leda till ett ökat behov av en mer samordnad och långsiktig utbildningsplanering. Detta är frågor som redan aktualiserats generellt för all utbildning på KTH inom ramen för förändringsprogrammet Framtidens utbildning. Inom detta program pågår även utvecklingsprojekt inom digitalisering och pedagogik vilket kan påverka behovet av

undervisningslokaler. KTH har nu möjlighet att ta ett samlat grepp kring såväl KTH:s utbildningar som den utbildningsmiljö som de bedrivs i.

4.2 Studenternas intressen ska tillvaratas

Tekniska Högskolans Studentkår, THS, har under året arbetat aktivt med frågor kopplade till campusöversynen. Förutom att de deltagit i arbetet via sina representanter i olika organ, främst universitetsstyrelsen, har de även genomfört flera ambitiösa initiativ för att undersöka och belysa frågor som är viktiga för deras medlemmar och för KTH:s studenter i allmänhet. THS har kontinuerligt bidragit med underlag och bland annat lyft frågor som rör utbildningslokaler, möjligheter till självstudier och tillgången till sektionslokaler. THS har även i övrigt bidragit konstruktivt i arbetet med underlag inom ramen för campusöversynen.

En del av THS arbete har utgått från egeninitierade enkäter till medlemmar. Genom sådana enkäter har THS på ett förtjänstfullt sätt bidragit med underlag som kompletterar den bild som framträder genom analyser av data kring exempelvis genomströmning, tillgången på studieplatser och tillgången på undervisningslokaler.

Som framgår av underlaget från THS visar deras enkäter bland annat att en majoritet av de studenter som besvarat enkäten och som läser i Södertälje ställer sig positiva till en flytt till KTH Campus. Samtidigt framgår att det finns en mindre grupp studenter som tydligt motsätter sig en sådan flytt och som i enkäten uppgivit att de sökt utbildningen i Södertälje eftersom detta varit deras möjlighet att läsa en utbildning vid KTH.

THS enkät visar även att en majoritet av de studenter som besvarat enkäten och som läser i Kista hellre ser att utbildningen är kvar i Kista än att den flyttar till KTH Campus. Av THS enkät framgår dock att ungefär en tredjedel av de studenter i Kista som besvarat den är positiva till en flytt till Valhallavägen.

THS har även visat att deras medlemmar sätter ett mycket stort värde på tillgången till sektionslokaler och att frågor om tillgången på självstudieplatser och undervisningslokaler engagerar deras medlemmar. THS betonar att det vid en flytt är centralt att KTH lägger stor vikt vid just tillgången på sektionslokaler, laborationslokaler och lokaler utformade för experimentellt lärande samt vid tillgången på självstudieplatser och möjligheterna för studenterna att värma medhavd lunch. THS lyfter också vikten av att behålla nära kopplingar till industrin och näringslivet, liksom att en flytt av utbildningar inte får gå ut över kvaliteten.

Det pågående samarbetet mellan KTH och THS för att kunna definiera behovet och tillgången till studieplatser ska drivas vidare i syfte att nå en situation där både tillgång, attraktivitet och överblick över studieplatser på KTH Campus kan uppnås. Möjligheten finns att öka samarbetet med Stockholms universitet i Albano, att etablera nya studieplatser på KTH Campus och att öka attraktiviteten i de platser som finns på KTH Campus. Det är också nödvändigt att se över tentamensperiodernas förläggning i syfte att minska den punktvisa efterfrågan på studieplatser som hänger samman med inläsning inför KTH:s i dag fasta tentamensperioder.

Sektionslokalerna är, som framgår av underlaget från THS, en viktig del av studenternas studiemiljö och identitet inom sina program. I dag betalar KTH för sektionslokalerna som är spridda över hela KTH Campus. Vid omlokaliseringarna kan nya sektionslokaler behöva

etableras som ersättning för de sektionerlokaler som i dag finns i Södertälje och Kista. Hur sektionerna väljer att organisera sig är utgångspunkten för detta. Möjligheter finns för ökad samverkan eller sammanslagning mellan olika sektioner.

4.3 Anpassning av befintliga lokaler

Det kommer att uppstå engångskostnader i form av flyttkostnader. Omlokalisering av verksamheter kommer även att kräva anpassning av befintliga lokaler, vilket ger upphov till avskrivningskostnader. Detta är dock något som KTH gör kontinuerligt i syfte att på bästa sätt anpassa lokalerna till rådande verksamhet och säkerställa ett effektivt lokalutnyttjande. Det kan vara nödvändigt att följande år öka utrymmet inom KTH:s låneram för denna typ av investeringar i fastigheterna. En sådan kalkyl är en del av det kommande planeringsarbetet.

4.4 Fortsatt dialog med KTH:s personal och studenter

Omlokalisering av verksamhet innebär konsekvenser för både personal och studenter. I det fortsatta planeringsarbetet behöver detta hanteras i samverkan med arbetstagarorganisationer och utifrån de olika arbetsrättsliga kraven som finns kring en sådan här förändring.

På samma sätt behöver konsekvenserna för de studenter som nu finns i Kista och Södertälje hanteras i nära samverkan med THS och sektionerna och utifrån de åtaganden som finns i förhållande till nuvarande studenter.